

Беренда С.В.*

ГОСПОДАРСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ВИКОНАННЯ МААСТРИХТСЬКИХ КРИТЕРІЇВ КОНВЕРГЕНЦІЇ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

Стримане відношення ЄС до підвищення та диверсифікації рівня співпраці з Україною можливо пояснити наступною тезою - відсутність помітного прогресу наближення до європейських параметрів функціонування господарства, у контексті асиметрії економічного розвитку між Україною та ЄС.

Цей фактор витікає з складної внутрішньої економічної ситуації в країні, відсутність серйозного прогресу в наближенні до загальноєвропейських параметрів, зокрема Маастрихтських критеріїв, функціонування національного господарського механізму у зв'язку зі сповільненими темпами реформ, значного перепаду в рівнях економічного розвитку між Україною і членами ЄС. Економічна стабільність і створення ефективного ринкового механізму є важливими критеріями оцінки Європейським Союзом можливостей претендентів. Отже питання наближення макроекономічних показників української економіки до рівня „старих” (в межах кордонів ЄС 1995 року – 15 країн) та „нових” (10+2 країни, розширення 2004р. та 2007р. відповідно) країн ЄС, в контексті часових проміжків, посідає важливе місце у визначенні зовнішньополітичних пріоритетів країни, як в короткотерміновій перспективі, так із огляду на більш віддалений термін, тобто на стратегію розвитку. Зрештою питання ставиться в площині функціонування системи «центр» - «периферія» і місця в ній української економіки.

З таблиці 1 можна побачити, що при найоптимістичнішому прогнозі, якщо розриви в темпах зростання ВВП між Україною і Німеччиною буде на рівні 10% в рік в Україні та 0% в Німеччині, то для досягнення Україною рівня Німеччини потрібно 18 років.

Якщо мову вести про досягнення Україною рівня Болгарії та Румунії необхідно від 2-х до 9 років - це швидше політичне рішення ЄС, про їх вступ, яке продиктоване ідеєю повернення цих країн в «лоно» Європи.

Отже, справжні темпи зростання ВВП в Україні недостатні для досягнення рівня економічного розвитку країн ЄС в найближчі 10-15 років.

На нашу думку, питання вступу до ЄС, або інтеграції у інший спосіб повинно розглядатись не тільки у часовому аспекті, зрештою це питання будівництва ефективної економічної політики всередині країни. Оскільки конкурентоспроможність є ключовим фактором у світовому розподілі праці.

Економічні цілі Маастрихтської угоди формулюються наступним чином: економічне та соціальне згуртування країн, підвищення стандартів якості життя, високий рівень зайнятості та соціальний захист, гармонізація та збалансований розвиток економічної діяльності і нарешті стійке та не-інфляційне зростання. Звичайно серед Маастрихтських критеріїв чітко не значиться рівень ВВП на душу населення, однак на нашу думку, це для

---

* старший викладач кафедри міжнародної економіки економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

України є більш актуальним показником, який визначає подальшу траєкторію конвергенції показників державного боргу та інфляції, наприклад.

Кількісну оцінку інтеграції пропонується визначати за допомогою системи економічних показників, які базуються в першу чергу на показниках двосторонньої торгівлі. Важливою складовою є також рівень торгівлі всередині країн ЄС. Так цей показник серед країн ЄС-27 коливається у межах 50-75% від загального рівня торгівлі.

Таблиця 1
Розрив в темпах зростання ВВП України та країн Європи

Час, необхідний до наближення до рівня ВВП Німеччини									
ВВП на душу населення 2009 рік = \$34100									
ВВП на душу населення, 2009		Темпи зростання ВВП							
		3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%
		Кількість років, необхідних до наближення							
Україна	6400	53	41	33	28	24	22	20	18
Час, необхідний до наближення до рівня ВВП Болгарії									
ВВП на душу населення 2009 рік = \$12600									
ВВП на душу населення, 2009		Темпи зростання ВВП							
		3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%
		Кількість років, необхідних до наближення							
Україна	6400	21	19	17	15	13	11	9	7

Джерело: Складено і розраховано автором на основі World Economic Outlook. International Monetary Fund.

Якщо намагатись співставити показники Внутрішньогалузевої торгівлі (ВГТ) Німеччини або інших Європейських країн та РФ, бачимо, що після гострої фази фінансово-економічної кризи 2007-2009 рр. відстань між ними зменшується, завдяки підвищенню, наприклад з Німеччиною та падіння з РФ за попередніми оцінками в 2010 – 0,15-Німеччина, 0,25 -РФ. (Див. Таблиця 2.)

Тобто рішучої переваги за цим показником в бік «Заходу» або «Сходу» ми не спостерігаємо.

Розрахунок ІТТ України в торгівлі з РФ та Німеччиною свідчить, що українське господарство загалом, сьогодні майже однаково «погано» інтегровано з господарствами цих країн. Ці данні підтверджуються також висновками інших дослідників. Отже твердження про буцімто «історичну» господарську інтегрованість України з РФ, сьогодні не відповідає дійсності. Лише в регіональному розрізі господарська інтеграція для окремих регіонів України має велике значення, наприклад для Харківського регіону.

Таблиця 2
Індекс Внутрішньогалузевої торгівлі України

	Україна-Німеччина	Україна - РФ (СНД)		Україна-Польща	Україна - весь світ	
	4 цифровий рівень (товарні позиції)	4 цифровий рівень (товарні групи)	Без 27 групи (Нафта, газ, вугілля)	4 цифровий рівень (товарні групи)	4 цифровий рівень (товарні позиції)	2 цифровий рівень (товарні групи)
2004	0,087858	0,231811	0,356638	0,101603	0,281	0,43929
2005	Н.д.	Н.д.	Н.д.	0,101604	Н.д.	0,43929

	Україна-Німеччина	Україна - РФ (СНД)		Україна-Польща	Україна - весь світ	
	4 цифровий рівень (товарні позиції)	4 цифровий рівень (товарні групи)	Без 27 групи (Нафта, газ, вугілля)	4 цифровий рівень (товарні групи)	4 цифровий рівень (товарні позиції)	2 цифровий рівень (товарні групи)
2006	0,106551	0,260526	0,358209	0,102835	0,287989	0,419837
2007	0,096653	0,271194	0,371648	0,130766	0,28566	0,425189
2008	0,114288	0,326685	0,391414	0,132726	0,285844	0,423712
2009	0,153941	0,223739	0,298654	0,158003	0,258202	0,417211
2010	0,157112	0,217215	0,246952	0,133346	0,29742	0,467048
	6 міс. 2010	5 міс.2010р	5 міс. 2010р	6 міс.2010р.	7 міс. 2010	6 міс. 2010

Джерело: Розраховано автором на основі відповідних даних ДМСУ.